

Sammanhang

Pekingplattformen definierar institutionella mekanismer för jämställdhet som nationell infrastruktur för främjandet av kvinnors ställning. De ses som den centrala politiska samordningsenheten inom regeringen. Inom EU:s ramverk utgörs de institutionella mekanismerna för jämställdhet av de regeringsorgan vars mandat sträcker sig utöver främjandet av kvinnors ställning och även omfattar jämställdhet och jämställdhetsintegrering på alla politiska områden.

Rådets slutsatser (Europeiska unionens råd, 2006 och 2013)

- Syftet är att skapa och stärka nationella strukturer och andra förvaltningsorgan, i syfte att integrera ett jämställdhetsperspektiv i lagstiftning och annan offentlig politik samt att få fram könsuppdelade uppgifter (2006).
- Bekräftar på nytt behovet av att stödja institutionella mekanismer för jämställdhet och medlemsstaterna uppmanas att både integrera ett jämställdhetsperspektiv och vidta aktiva åtgärder (2013).
- Medlemsstaterna uppmanas även att utarbeta nationella strategier, verktyg och metoder för jämställdhetsintegrering och att fullt ut använda jämförbar könsuppdelad statistik (2013).

Direktiv 2002/73/EG om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning

- Medlemsstaterna ska utse och genomföra de nödvändiga förberedelserna för ett eller flera organ för främjande, analys och kontroll av samt till stöd för lika-behandling av alla personer utan åtskillnad på grund av könstillhörighet.

Kommissionens meddelande om integrering av jämställdhetsperspektivet (1996)

- Principen om integrering av jämställdhetsperspektivet definieras som en systematisk redogörelse för skillnaderna i fråga om villkor, situationer och behov hos kvinnor och män inom EU:s samtliga politikområden och åtgärder.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1081/2006 av den 5 juli 2006 om Europeiska socialfonden och om upphävande av förordning (EG) nr 1784/1999

Integrering av ett jämställdhetsperspektiv och särskild verksamhet för att öka kvinnors tillträde till arbetslivet är prioriterat för finansiering och medlemsstaterna ska se till att de operativa programmen innehåller en beskrivning av hur jämställdhet integreras.

Rådets förordning (EG) nr 1083/2006 av den 11 juli 2006

- Anger allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt upphäver förordning (EG) nr 1260/1999
- Fastställer allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden och anger att medlemsstaterna och kommissionen ska se till att jämställdhet och integreringen av jämställdhetsperspektivet främjas under de olika etapperna av fondernas genomförande.

De strategiska målen i Pekingplattformen och EU:s indikatorer

- H.1** Skapa eller stärka nationella strukturer och andra regeringsorgan.
- H.2** Integrera jämställdhetsperspektivet i lagstiftning, annan offentlig politik, program och projekt.
- H.3** Upprätta och sprida könsuppdelad statistik och information för planering och utvärdering.

År 2006 gjorde det finska ordförandeskapet för Europeiska unionens råd en översyn av statusen för institutionella mekanismer för jämställdhet och utvecklade tre indikatorer. Indikatorerna följer upp regeringarnas ansvarstagande för att främja jämställdhet och jämställdhetsorganens personalresurser samt mäter i vilken omfattning medlemsstaterna tillämpar jämställdhetsintegrering. Under det litauiska ordförandeskapet år 2013 genomfördes en översyn av området och man tog fram en indikator över användningen av könsuppdelad statistik som verktyg för jämställdhetsintegrering.

Databasen Kvinnor och män i EU – fakta och siffror, som upprättats av Europeiska jämställdhetsinstitutet, innehåller de senaste uppgifterna och den senaste informationen på området. Databasen finns på <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Kunskaper från EU-övergripande uppgifter

Ökade rättsliga och institutionella åtaganden kring jämställdhetsintegrering

Nästan hälften (47 procent) av alla medlemsstater har en rättslig ram för jämställdhetsintegrering (jämfört med 36 procent år 2006). För närvarande finns regeringsstrukturer för genomförandet av jämställdhetsintegrering i de flesta medlemsstater. Jämställdhetsintegrering i budgetarbetet är en rättslig förpliktelse i åtta medlemsstater. I de flesta medlemsstater är jämställdhetsintegrering i budgetarbetet och konsekvensanalys ur ett jämställdhetsperspektiv emellertid inte obligatorisk och används därför sällan.

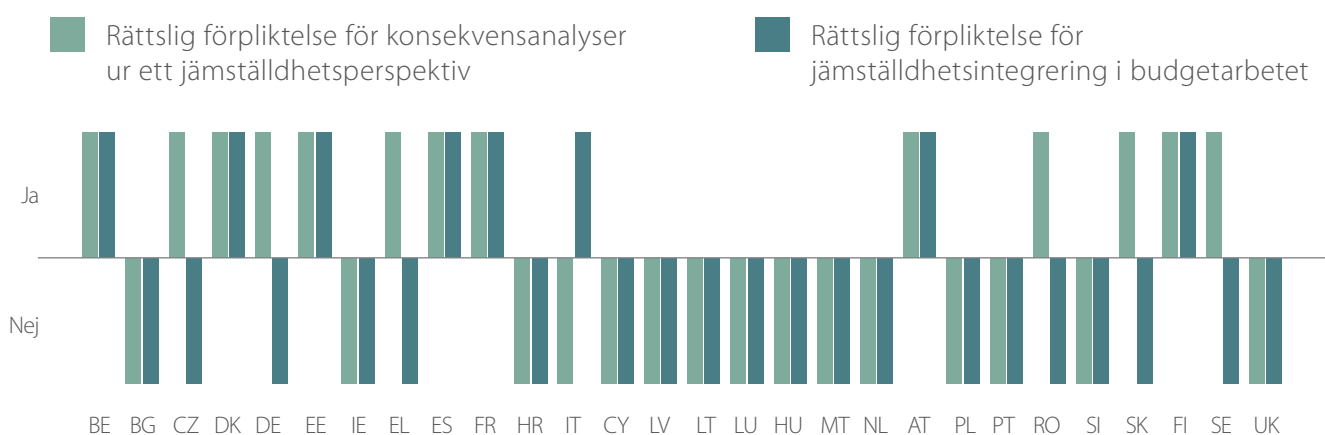
För genomförandet av jämställdhetsintegrering krävs följande: struktur för regeringsorgan och tjänstemän som ansvarar för jämställdhetsintegrering; rådgivning med jämställdhetsexperter både inom regeringen och i civilsamhället; kunskap (utbildning och informationsinsatser) om hur jämställdhetsintegrering genomförs; samt

användning av metoder och verktyg. Vid bedömning av resultatet enligt den modell som det litauiska ordförandeskapet föreslog fick följande EU-medlemsstater högst poäng: Finland och Frankrike (14 poäng), Spanien och Sverige (13,5 poäng) och Österrike (13 poäng). De medlemsstater som fick lägst poäng var Irland (2 poäng), Slovakien (3,5 poäng), Lettland (4 poäng) och Grekland (4,5 poäng). Övriga medlemsstater hamnade på medelhög nivå (5–10 poäng).

Fler EU-medlemsstater uppnår goda resultat när det gäller att främja jämställdhet

Enligt bedömningskriterierna får en medlemsstat 10 poäng om det högsta ansvaret för att främja jämställdhet innehas av en minister i regeringen; om det finns ett permanent regeringsorgan för jämställdhet på högsta nivå inom ett departement; om detta organ har följande funktioner: 1) utforma politik, 2) se över lagstiftning och utarbeta lagar, 3) främja genomförandet av regeringsbeslut och 4) samordna och/eller utveckla jämställdhetsintegrering; och om medlemsstaten både har en handlingsplan för att främja jämställdhet och ett system för regelbunden rapportering till lagstiftande församlingar. Överlag har resultatet i vissa medlemsstater förbättrats sedan 2006. År 2013 uppnådde åtta EU-medlemsstater högsta poäng, i jämförelse med år 2006 då motsvarande antal var tre. Bland övriga medlemsstater förbättrade tio sina poäng, medan fem förblev oförändrade och två fick lägre poäng än år 2006.

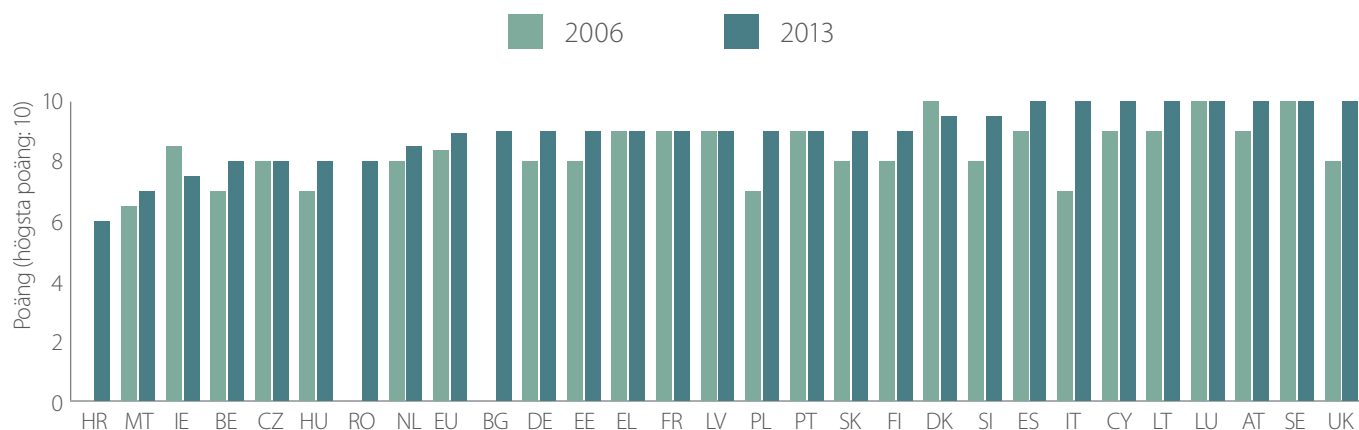
MEDLEMSSTATERNAS RÄTTLIGA FÖRPLIKTELSE ATT ANVÄNDA METODER FÖR

Källa: EIGE, "Effectiveness of Institutional Mechanisms for the Advancement of Gender Equality", 2014.

UTVECKLING AV REGERINGSANSVAR FÖR ATT FRÄMJA JÄMSTÄLLDHET PER MEDLEMSSTAT, 2006 OCH 2013

Källa: EIGE, "Effectiveness of Institutional Mechanisms for the Advancement of Gender Equality", 2014.

Nästan alla EU-medlemsstater har lagkrav på könsuppdelad statistik

Poängen för att mäta produktion och spridning av könsuppdelad statistik tilldelas efter en skala från 1–6. Poäng ges utifrån tre kriterier: regeringens åtaganden när det gäller att ta fram könsuppdelad statistik, regeringens åtaganden när det gäller att sprida denna statistik och vilka metoder som används för att sprida den. Fyra EU-medlemsstater uppnådde högsta poäng (6). Endast tre EU-medlemsstater saknar en nationell rättslig förpliktelse att använda könsuppdelad statistik, och i sju av medlemsstaterna är det inte obligatoriskt att göra statistiken tillgänglig för allmänheten.

Fem EU-medlemsstater har ett oberoende organ med uppdrag att främja likabehandling av kvinnor och män

De flesta av medlemsstaterna behandlade diskriminering på grund av kön och lika möjligheter för kvinnor och män tillsammans med flera andra diskrimineringsgrunder inom ett oberoende organ vars uppgift är att behandla och bekämpa diskriminering. År 2013 var antalet medlemsstater med ett särskilt organ mot diskriminering som uteslutande arbetade för att främja lika behandling mellan kvinnor och män färre än år 2006.

I nästan alla EU-medlemsstater har den offentliga sektorn drabbats av den ekonomiska krisen, vilket har lett till stora nedskärningar av personal. Däremot skiljde sig effekterna på jämställdheten åt mellan olika medlemsstater. Vissa medlemsstater uppvisade ingen försämring i rangordningen för EU-28.

Användbara initiativ:

Jämställdhetsintegrering i budgetarbetet: Sedan 2013 har den federala staten, de federala provinserna och kommunerna i Österrike uppmanats att tillämpa jämställdhetsintegrering i budgetarbetet. I Belgien antog ministerrådet 2010 ett cirkulär om jämställdhetsintegrering i budgetarbetet. I samband med detta publicerade man också en handbok om det rättsliga och praktiska sammanhanget. Sedan 2010 har alla franska ministerier antagit gemensamma riktlinjer att lyfta fram budgetsatsningar på jämställdhet

Konsekvensanalyser ur ett jämställdhetsperspektiv: I Frankrike har konsekvensanalysen av laghandlingar sedan 2012 innefattat jämställdhetsaspekter. Syftet är att bedöma om föreskrifterna kan gynna ett kön oproportionerligt på ett direkt eller indirekt sätt, eller försämma det rådande läget. Sedan 2013 har verktyget "Test gender" använts för jämställdhetsaspekter i konsekvensanalyser av laghandlingar och administrativa regler som ska överlämnas till ministerrådet. I Österrike är jämställdhetskonsekvensanalyser inriktade på de effekter som ministeriers projekt kan ha på jämställdheten mellan kvinnor och män genom analys av sex områden: utbetalningar till fysiska och juridiska personer; arbete, inkomst och utbildning; obetalt arbete; offentliga intäkter; och processer och organ för beslutsfattande. Dessutom används analyserna för att bedöma lagar, vilket omfattar problemanalys, mål och åtgärder, indikatorer och en bedömning av vilka områden som påverkas.

FRAMSTEG OCH HINDER PÅ OMRÅDE H: INSTITUTIONELLA MEKANISMER FÖR ATT FRÄMJA KVINNORS STÄLLNING

FRAMSTEG

- Regeringarnas ansvarstagande för att främja jämställdhet har ökat.
- Det har skett en viss ökning av antalet oberoende organ som främjar jämställdhet.
- EIGE har utarbetat en institutionell mekanism på EU-nivå för att främja jämställdhet.
- Användningen av könsuppdelad statistik har ökat.

HINDER

- Mängden resurser som anslås till jämställdhetsmekanismer har påverkats av finanskrisen.
- Integrering av jämställdhetsperspektivet sker inte på alla politiska områden och jämställdhetsintegrering i budgetarbetet används sällan i medlemsstaterna.
- Antalet regeringar med ministrar som ansvarar för jämställdhet har minskat.
- Den senaste tidens tendens att slå samman organ som enbart hanterar jämställdhet med organ som hanterar flera diskrimineringsgrunder kan utgöra ett hot mot synligheten och effektiviteten för jämställdhet som politiskt område.

Vägen framåt för EU

- Stödja effektiviteten i institutionella mekanismer genom att anslå tillräckliga personalresurser och ekonomiska resurser för att möta ökade krav och skilda uppgifter.
- Öka kapaciteten att använda viktiga verktyg för jämställdhetsintegrering i utformningen av politik (exempelvis jämställdhetsintegrering i budgetarbetet, jämställdhetskonskvensanalyser och kapacitetsuppbyggnad för jämställdhet).
- Bibehålla jämställdhet som politisk prioritering, säkerställa att institutionella mekanismer stödjer andra politiska områden genom tillräcklig integrering av jämställdhetsperspektivet och komplettera arbetet med att hantera fall av diskriminering på grund av kön.
- Stärka genomförandet av jämställdhetslagstiftning och unionens regelverk och möjliggöra övergången från teori till praktik när det gäller jämställdhet samt säkerställa att jämställdhet inte enbart hanteras ur ett rättsligt perspektiv.

MISSING TRANSLATIONS

European Institute for Gender Equality (EIGE)

The European Institute for Gender Equality (EIGE) is the EU knowledge centre on gender equality. EIGE supports policy-makers and all relevant institutions in their efforts to make equality between women and men a reality for all Europeans and beyond by providing them with specific expertise and comparable and reliable data on gender equality in Europe.

More information: <http://eige.europa.eu>

The Resource and Documentation Centre (RDC) of the European Institute for Gender Equality is an innovative and practical tool developed to assist in locating key resources on gender equality, to facilitate the exchange of knowledge among those with an interest in gender equality policies and practices and to offer an online space for discussion and debate.

More information: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Contact information:

European Institute for Gender Equality
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITHUANIA
Tel. +370 5 215 7444, Tel. +370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-274-7
doi:10.2839/77657
MH-04-15-022-SV-N